

Institutionen för ekonomi
Rob Hart

Våren 2011

FACIT

Makroekonomi NA0133

1 juni 2011

Skrivtid 4 timmar.

Regler

Svara på 4 frågor. (Vid svar på fler än 4 frågor räknar jag $4 \times$ genomsnittspoäng per fråga.) Det finns 6 frågor att välja på.

Varje fråga ger högst 20 poäng. Om en fråga är uppdelad ger varje del lika många poäng.¹

Börja varje svar på ett nytt ark; skriv din kod på varje ark; skriv inte ditt namn någonstans. Ta med dig tentan när du går.

Tillåtna hjälpmedel: skrivmedel, linjal och miniräknare.

Legitimation uppvisas vid inlämnandet av tentan.

Råd

Besvara frågorna utifrån den på kursen behandlade ekonomiska teorin, använd relevanta ekonomiska begrepp och förklara deras innebörd.

Det är inte alltid att du uppmanas i frågan att förklara dina svar, dock är en verbal förklaring, oftast med hjälp av diagram, nödvändig i de allra flesta fall för att kunna erhålla maximal poäng på en delfråga. Detta gäller även för matematiska beräkningar. På matematiska uppgifter kan en noggrann grafisk (istället för algebraisk) lösning ge full poäng. Axlar och kurvor måste alltid förses med beteckningar.

Vissa frågor kan vara enhetliga (utan delfrågor). Här krävs det att du skriver välstrukturerade och grundliga svar för att få maximal poäng eller något i närheten – det handlar alltså inte om att rabbla upp allt du kan om ämnet eller närliggande ämnen!

---

¹T.ex. om det finns tre delfrågor – (a), (b), och (c) – ger varje delfråga högst 6,7 poäng.

1. I en ekonomi finns det 125 personer, 100 som jobbar och 25 som har gått i pension. De som jobbar tjänar 80 kronor per kvartal (tre månader) i lön, samt 20 kronor som avkastning på sitt kapital. Av dessa 100 kronor spenderar de 70 på konsumtion, och sparar resten. De som har gått i pension får också 20 kronor per kvartal som avkastning på sitt kapital, och spenderar 60 kronor per kvartal på konsumtion. De finansiella transaktionerna sköts av banker som lånar ut pengar som blir över till företagen som vill investera i sitt kapital. Reporäntan är 5 procent.

(a) Du bör komma fram till att BNP är 10.500 kronor/kvartal.

Du måste sedan förklara hur sparandet leder till positiva lägreinvesteringar (lagren ökar), och att företagen reagerar på dessa genom att minska sin produktion och säga upp folk. När folk blir uppsagda minskar deras inkomster, och därmed också deras konsumtion. Dock minskar konsumtionen inte lika mycket som inkomsten (totalt sett) och därmed tenderar ekonomin att återhämta sig så länge sparbeteendet går tillbaka till det normala. Helst illustrerar du denna process genom att räkna ut exakt vad som händer i modell-ekonomin ett par kvartal framöver.

(b) i. Förklara att detta är finanspolitik, och att staten kompensera för privatkonsumtionsbortfallet genom att konsumera själv. Därmed blir det *i bästa fall* inga lagerökningar, och därmed inte heller någon lågkonjunktur.

Du kanske kan också *nämna* farorna, t.ex. Ricardian Equivalence, eller att staten reagerar för sent eller för kraftigt.

ii. Förklara att detta är penningpolitik, och att en lägre ränta gör det mindre attraktivt att spara, och mer attraktivt att investera. Därmed sparar privatpersoner mindre medan företag investerar mer. Detta leder till högre AD, lagren ökar inte, och (i bästa fall) lågkonjunkturen undviks.

(c) En svårare fråga som kräver mer sofistikerad analys, med bra struktur, exempel, osv.

Du kan med fördel diskutera tidsfördröjningar, i vilken mån de angriper det underliggande problemet, i vilken mån de kan missbrukas av staten, osv.

Dessutom bör du beskriva hur det ser ut idag. Det huvudsakliga instrumentet som används aktivt idag är penningpolitik, som drivs av en oberoende centralbank. Dock är finanspolitik också viktig genom *automatiska stabilisatorer*: staten går back automatiskt under lågkonjunktur eftersom intäkterna minskar medan utgifterna ökar. Till slut, vad gör man i nödfall när räntan har sänkts så långt det går (typ till noll)?

---

2. (a) Här gäller det att börja med att förklara den enkla keynesianska analysen med fasta priser (kort sikt), för att sedan förklara hur på

längre sikt högkonjunkturen övergår till inflation medan produktionen faller tillbaka till normalnivå. Varför uppstår inflationen? Förklara arbetstagarnas lönekrav och deras effekt på företagens prissättning.

Om realräntan hålls låg trots att inflationen sticker iväg, vad händer med den nominella räntan? Vad händer i längden...?

- (b) Det här handlar om tidskonsistensproblemet. Stabilitet gynnar ekonomin på sikt, alltså ska det inte vara stora konjunktursvängningar ifall man vill ha hög tillväxt. Dock är staten hela tiden frestad att skruva upp konjunkturen. Det kan handla om medvetna försök, eller önsketänkande (när ekonomin växer fort tänker staten 'vi är verkligen så här bra', istället för att inse att en farlig högkonjunktur har inletts som kommer att leda till en krasch). För att undvika frestelsen, och får marknadens förtroende, instiftar man en oberoende centralbank.

Förklara gärna också varför det blir så att om marknaden tror på inflation, då blir det inflation. Därför är det viktigt att inte bara göra rätt (ha stram politik) men också att marknaden tror på att man kommer att göra rätt.

-
3. (a) Du bör få 5 procents arbetslöshet i slutändan.
(b) Se föreläsningssanteckningarna och boken.

-
4. (a) Kort sikt: $Y = C + I$.
Medelfristig sikt: När det blir mer kapital (fler maskiner) bör produktionen (och därmed BNP) kunna öka något.
Lång sikt: Kapitalmängden kommer att plana ut på en ny, högre, nivå, och därmed kommer BNP också att plana ut på en ny, högre, nivå.
(b) Ingen idé: Om en hittar på något nytt kan de andra antagligen kopiera det den ena har gjort, därmed gör den ena en förlustaffär på sin investering i FoU.
Lösningar: Förslagsvis patentsystem eller subventioner till FoU. Glöm inte att diskutera deras respektive för- och nackdelar.

-
5. (a) Varför exporterar A till B? Får de inget i gengäld? Det finns två företeelser som kan förklara detta:
Land A har en positiv bytesbalans. Land A får in pengar från sina export, och använder de för att köpa tillgångar i land B, tillgångar som ger makt och framtida inkomster.
Land A har negativ PIU, alltså har land B positiv PIU. Land B kan köpa saker av land A för att land B äger en massa tillgångar i land A, tillgångar som ger en inkomstström från A till B.

(b) Se anteckningar, tidigare tentor, osv.

Vänd!

6. Dela upp frågan i två. (1) Leder handel till högre tillväxt? (2) Leder högre tillväxt till lägre arbetslöshet? Sedan kan du, som bonus, också ta frågan (3) ifall handel leder direkt till någon effekt på arbetsmarknaden.

(1) Kanske i viss mån.

(2) Nej.

(3) Kanske. T.ex. om handel leder till större och snabbare omkastningar i ekonomin kan det leda till högre arbetslöshet. Att öppna upp plötsligt för handel kan definitivt leda till omkastningar och arbetslöshet på kort sikt.